

Становище

по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 8.1. Изкуствознание и изобразителни изкуства (Средновековно и възрожденско изкуство), обявен в ДВ, бр. 35 от 30 април 2019 г. за нуждите на ИГ „Средновековно и възрожденско изкуство“, сектор „Изобразителни изкуства“, Институт за изследване на изкуствата – БАН с единствен кандидат доц. д-р Емануел Мутафов

на проф. д.ф.н. Мирена Славова, Катедра по класическа филология, ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“ (заповед №307-РД/27.06.2019 г.)

Единственият участник в конкурса, доц. д-р Емануел Мутафов, отговаря на условията за заемане на академичната длъжност „професор“, посочени в чл. 29 на Закона за развитието на академичния състав на Република България.

Той участва в конкурса с една монография (А.1. в представените материали, под печат), две студии (Б.1, под печат, и В.10), 14 статии (две от които в съавторство – В.11. и В.3), една глава от книга (Г.1.) и десет публикации в каталози на художествени изложби. Представената научна продукция изцяло се вписва в темата на конкурса. В нея могат да се очертаят няколко тематични изследователски кръга – история на византийското и поствизантийското изкуство на Балканите; проблеми на християнската иконография; епиграфика и криптограми в стенописите; средновековна история.

Веднага прави впечатление най-важната характеристика на учения Мутафов – щастливото съответствие между професионална подготовка и научни интереси. Неговата компетентност в интердисциплинарното сечение на няколко научни области – изкуствознание, история и гръцки език – е залог за обективни резултати, а съчетана с натюрела на научно любознателен и критично мислещ изследовател – гаранция за оригинални научни приноси.

Предвид моята филологическа квалификация, ще се спра преди всичко на лингвистичната и филологическата страна на представените публикации. В тях

доц. Мутафов демонстрира своята обща филологическа версираност и лингвистична подготовка, която му позволява да осмисля културноисторическите процеси на Балканите и в християнското изкуство през византийската и поствизантийската епоха в тяхната пълнота и *ex fonte*. Такава например е същината на хубавата работа върху изображенията на евнуси в християнското православно изкуство въз основа на сведенията на ерминията на Дионисиос от Фурна (В.6.)¹, на публикацията за Василий Втори и неговата връзка с България и българите (В.1. = В.7.), в която авторът превежда епитафа (съставен в *στίχοι πολιτικοί*) на саркофага на императора и разсъждава аргументирано относно формите *Βουλγαροχθόνιος* / *Βουλγαροκτόνος* (тук обаче *μέγαν βασιλέα* в ст. 9 значи *велик цар: откакто царят на небето ме е призвал за император на земята, за велик цар, а не за император на тази велика империя на земята*, а е пропуснат и преводът на ст. 13), както и на лингвистичните бележки за стенописните надписи от църквата „Преображение Господне“ в Сотира, Кипър (Б.1.). Обръщам внимание, че е нужна по-голяма прецизност в правописа на надредните знаци в гръцките текстове, каквато например е демонстрирана в публикация В.12. Разчетените надписи в стенописи (публикации Б.1, В.4) и изследваните криптограми и монограми в няколко публикации (В.8, 10, 11, 12, 14) показват филологическите и епиграфските умения на кандидата, професионално положени в полето на изкуствоведския анализ и на интерпретацията на изобразителната символика на християнското изкуство.

Доц. Мутафов е авторитетен специалист и в областта на средновековната гръцка книжнина и като такъв участва успешно в описа на 13 старопечатни гръцки книги от колекцията на Националния исторически музей – София. В него той е показал компетентност в специализираната територия на богослужебната литература. Налице са някои пропуски в превода на заглавията: *τὰ πάντα πρόχειρα τοῖς πᾶσι* означава *всичко е под ръка за всички* (т.е. е леснодостъпно), а не *всичко бе*

---

¹ Тук Мутафов е ползвал и превода на П. Хедерингтън, който обаче не е точен. Точният превод на последното изречение от приведения пасаж от ерминията е „и просто като характера на родилата (Бога), от която той е поел в себе си одухотворена и свършена човечност“, а не „His character is simple, like that of a child, to which he was similar when alive, and which is that of perfect man“. Такъв превод още повече подкрепя авторвата идея за изобразяването на евнуха св. Герман.

набързо съставено (книга № 6) или Πάντα εὐρύθμως καὶ κρ(ε)ίττονί τινι τάξει ἢ ἐν τοῖς προεκδοθεῖσιν Εὐχολογίοις ἐκτεθέντα всичко изложено прегледно и с известна по-добра подредба, отколкото в досега издадените молитвослови, а не всичко в добър ред и с уважение към досегашните по ред издадени молитвослови (книга №7).

Въпреки подобни пропуски, пред нас е кандидатурата на завършен специалист изкуствовед с безспорни приноси в разчитането и интерпретацията на паметници на византийската и поствизантийската изобразителна и книжовна култура. Цитиранията и публикациите на доц. д-р Мутафов в рецензирани издания доказват това твърдение. Участието му в национални и международни проекти го квалифицира като търсен учен, способен да участва и администрира големи научни начинания и да набавя средства за научни изследвания. Не на последно място трябва да се посочат като достойнство на кандидата поетите от него нелеки отговорности като ръководител на Института за изследване на изкуствата и неговата визия за развитието му.

В заключение: Въз основа на горните съображения предлагам на уважаемото научно жури да избере доц. д-р Емануел Мутафов на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 8.1. Изкуствознание и изобразителни изкуства (Средновековно и възрожденско изкуство).

проф. д.ф.н. Мирена Славова

София, 15 септември, 2019 г.